

Gabriel García Márquez

Csak azért jöttem, hogy telefonáljak

Egy esős tavaszi délutánon, útban Barcelona felé, egyedül, egy bérelt autón, María de la Luz Cervantesnek a monegrosi pusztaságban lerobbant a kocsija. Huszonhét éves, mexikói nő volt, csinos és komoly; néhány évvel ezelőtt varieté színésznőként meglehetősen hírnévre tett szert. Egy bűvész felesége volt: aznap is hazafelé tartott, a férjéhez, azután, hogy Zaragozában meglátogatta néhány rokonát. Egy órán át integetett kétségbeesetten az autóknak és kamionoknak, melyek süketen száguldtak el mellette a záporban, míg végül egy ütött-kopott autóbuss vezetője megszánta. De rögtön megmondta neki, hogy nem megy messzire.

– Nem számít – mondta María. – Csak annyi kell, hogy eljussak egy telefonig

Igy is volt, és csak azért kellett a telefon, hogy megmondja a férjének: este hét előtt nem ér haza. Olyan volt, mint egy ázott veréb, a diáklányos kabátjában meg az áprilisban még szokatlan strandpapucsában, és úgy feldúlta az elszenvedett baleset, hogy a slusszkulcsot benne felejtette a kocsiban. Egy katonás külsejű, de szívélyes asszony, aki a sofőr mellett ült, adott neki egy törölközőt meg egy pokrócot, és arrébb húzódott, hogy María elférjen mellette. María, miután félig-meddig megtörölközött, leült, beburkolózott a pokrócba, és megpróbált rágyújtani, de a gyufa nedves volt. Az asszony tüzet adott neki, és kért egy cigarettát abból a pár százból, ami nem ázott át. Miközben cigarettáztak, Mariából ellenállhatatlanul kitört az átéltség, és hangja túlharsogta az eső kopogását meg a zötyögő autóbuss zaját. Az asszony a szája elé tette a mutatóujját.

– Alszanak – suttozta.

María hátranézett, és látta, hogy az autóbuss tele van nőekkel, különböző korú és rendű és rendű nőekkel; ugyanolyan pokrócba burkolózva, mint amelyet ő kapott, mindnyájan aludtak. A békésen alvó nők láttán María is elálmósodott: egy kicsit fészkelődött az ülésen, aztán átadta magát az eső zajának. Mikor felébredt, éjjel volt már, és nem esett az eső: helyette jéghideg levegő zúdult alá a tiszta égből. Fogalma sem volt róla, hogy mennyit aludt, és arról sem, hogy hol a csodában járnak. Az asszony, aki mellette ült, éberén figyelte őt.

– Hol vagyunk? – kérdezte María.

– Megérkeztünk – felelte az asszony.

Az autóbuss éppen begurult egy hatalmas, komor épület kövezett udvarára: az épület olyan volt, mint egy nagy fák rengetegében megbúvó régi kolostor. Az utasok, akiket az udvar lámpája alighogy éppen megvilágított, csak ültek mozdulatlanul, míg a katonás külsejű asszony kurta vezényszavakkal, mint valami óvodában, le nem parancsolta őket a buszról. Csupa idős nő volt, és olyan lomhán mozogtak az udvar félhomályában, mint valami álmoképek.

María, aki utolsónak szállt le, apácáknak hitte őket. De csak addig, amíg meg nem pillantotta az egyenruhás nőket, akik az autóbuss ajtajánál álltak, ráhúzták az utasok fejére a pokrócot, hogy meg ne ázzanak, és szó nélkül, csak ritmikus és ellentmondást nem tűrő hátba csapkodásokkal terelgetve őket, libasorba állították az egész csapatot. María elköszönt a szomszédnőjétől, és vissza akarta adni a pokrócot, de az azt mondta neki, hogy húzza csak a fejére, és úgy menjen át az udvaron, aztán adja le a portán.

– Vajon van itt telefon? – kérdezte María.

– Hát persze – mondta az asszony. – Majd odabent megmutatják.

Még egy cigarettát kért Máriától, és ő odaadta neki az egész átázott csomagot. – Útközben megszáradnak – mondta. Az asszony a busz lépcsőjéről búcsút intett neki, és szerette volna odakiabálni, hogy „Sok szerencsét”, de nem volt rá ideje, mert a busz máris elrobogott vele.

María szaladni kezdett az épület bejárata felé. Egy felügyelő erőlyesen hátba csapta, hogy álljon meg, de kénytelen volt rá is ordítani: – Azt mondtam, állj meg! – María kinézett a pokróca alól, és egy fagyos szempárt pillantott meg, valamint egy mutatóujját, mely megfellebbezhetetlenül a sorban álló nők felé irányult. María szót fogadott. Az épület kapualjában kilépett a sorból, és megkérdezte a portárt, hogy hol talál egy telefont. Az egyik felügyelő néhány hátba csapkodással visszaterelte a helyére, és közben kedvesen gügyögve ezt mondta neki:

– Erre, gyönyörűm, erre lesz a telefon, erre.

María a többi nővel együtt végigment egy sötét folyosón, aztán belépett egy közös hálóterembe, ahol a felügyelők összeszedték a pokrócot, és kezdték kijelölni az ágyakat. Egy nő, aki elütött a többitől – María emberibbnek látta, és az volt a benyomása, hogy magasabb rangú a többinél – végigment a sor előtt, és az újonnan érkezettek nevét, mely a mellényükre varrt kartonlapra volt ráírva, egy listával egyeztette. Mikor odaért Mariához, meglepődve látta, hogy nincs rajta a neve.

– Csak azért jöttem, hogy telefonáljak – mondta María.

Gyorsan elmesélte neki, hogy az autója bedöglött az országúton. Férje, aki bűvész, Barcelonában várja, mert még éjfélre három fellépése lesz, és muszáj felhívnia, hogy megmondja neki, ne számítson rá, mert nem ér haza időben. A férjének tíz perc múlva el kell mennie otthonról, és ő attól fél, hogy a késése miatt minden fellépését lemondja.

– Hogy hívnak? – kérdezte a nő.

María megkönnyebült sóhajtással mondta meg a nevét, de a nő nem találta meg, pedig többször végigolvasta a listát. Riadtan fordult oda az egyik felügyelőhöz, de az csak vállat vont, mert nem tudott mit mondani.

– Csak azért jöttem, hogy telefonáljak – mondta María.

– Jól van tündérmé – mondta a főnőkasszony, és olyan túláradó kedvességgel vezette oda az ágyához Máriai, hogy az nem lehetett szívből fakadó –, ha jól viseled magad, akkor telefonálhatsz, akinek csak akarsz. De nem most, hanem holnap!

Ekkor Mária agyában hirtelen kigyúlt a szikra, és megértette, hogy miért mozognak úgy az autóbussz utasai, mintha egy akvárium mélyén lennének. Hát igen, egy jó adag nyugtató van bennük, és ez a sötét épület a vastag kőfalával meg a hideg lépcsőházával egy női elmeegógyintézet. Rémületében kiszaladt a hálóteremből, de mielőtt az épület kapujához ért, egy hatalmas termetű felügyelő, kezeslábasban, mint egy szerelő, elkapta a mancsával, hátracsavarta a karját, és lenyomta a földre. Mária, a rémület-től megdermedve, oldalvást sandított fel rá.

– Az Isten szerelmére – mondta. – Esküszöm a halott anyámra, csak azért jöttem, hogy telefonáljak.

Csak rá kellett néznie az arcára, és máris tudta, hogy kár a könyörgésért ez előtt a kezeslábasba bújt női izomkolosszus előtt, akit rendkívüli ereje miatt Herculinának hívtak. Ő volt a nehéz esetek specialistája, és jegesmedvekarjával, mely a véletlenül okozott emberölés mesterségére volt kiképezve, már két ápolót fojtott meg. Az első ügyet azzal zárták le, hogy bizonyíthatóan baleset történt. A második már nem volt olyan világos, és Herculina megrovásban részesült, valamint figyelmeztették, hogy legközelebb szigorú vizsgálatot fognak lefolytatni ellene. Azt beszélték, hogy ez a nagynevű családból idetévedt bárány már jónéhány spanyol elmeegógyintézetben megfordult kétes epizódokkal teli, sötét pályafutása során.

Hogy az első éjjel el tudjon aludni, kénytelenek voltak beadni Máriainak egy injekciót. Hajnal felé, amikor felébredt a nikotinéség, észrevette, hogy keze-lába oda van kötözve az ágy vasrúdjaihoz. Torka szakadtából kiabált, de senki se ment oda hozzá. Reggel, miközben a férje hiába kereste Barcelonában, nem tudott ráakadni a nyomára, Máriaát át kellett hogy vigyék a betegszobába, mert ájultán feküdt az ágyán, a vizeletében úszva.

Amikor magához tért, fogalma sem volt róla, hogy mennyi idő telhetett el. De akkor már a világ a szeretet csendes állóvize volt, és Mária egy hatalmas termetű öregembert pillantott meg az ágya előtt, aki úgy járkált fel és alá, mint egy talponjáró, megnyugtatóan mosolygott rá, és két bravúros trükkel visszaadta az életörömét. A szanatórium igazgatója volt.

Mária, mielőtt megszólalt volna, vagy köszönt volna, kért tőle egy cigarettát. Az orvos meggyújtotta a cigarettát, és úgy nyújtotta át, majd az egész dobozt odaadta neki; még majdnem tele volt. Máriaiból ellenállhatatlanul kitört a zokogás.

– Sírj csak, sírd ki magad – mondta az orvos, álomba ringató hangon. – Nincs jobb orvosság, mint a könnyek.

Mária szégyenkezés nélkül kisírta magát, ahogyan alkalmi szeretői mellett sosem tudta kisírni magát a szeretkezés utáni ernyedt pillanatokon. Az orvos, miközben hallgatta, ujjáival fésülgette a haját, megigazította a párnáját, hogy levegőhöz jusson, s olyan bölcs és olyan szeretetteljes megértéssel mutatta neki az utat kétségeinek labirintusában, amilyenről Mária még csak nem is álmodott soha. Életében először történt meg vele az a csoda, hogy egy férfi így megérti őt, ilyen odaadással hallgatja, és nem azért, hogy

viszonzásul ő lefeküdjön vele. Miután jól kisírta magát, egy hosszú órán át, megkérte az orvost, engedje meg, hogy felhívja a férjét.

Az orvos, rangjának teljes méltóságával, felállt. – Azt még nem, gyönyörűm – mondta, és olyan gyengéden paskolta meg Mária arcát, ahogy még soha senki. – Mindent a maga idejében. – Az ajtóból még egy püspöki áldást hintett felé, aztán eltűnt, örökre.

– Bizzál bennem – mondta Máriainak.

Máriai még aznap délután beírták az elmeegógyintézet betegkönyvébe, egy sima számmal, mely a listán következett, és a száma mellé odaírtak egy hevenyészett megjegyzést arról, hogy ismeretlen helyről került oda, és hogy kiléte bizonytalan. A bejegyzés margójára pedig odakerült az igazgató saját kezűleg írt minősítése: zaklatott.

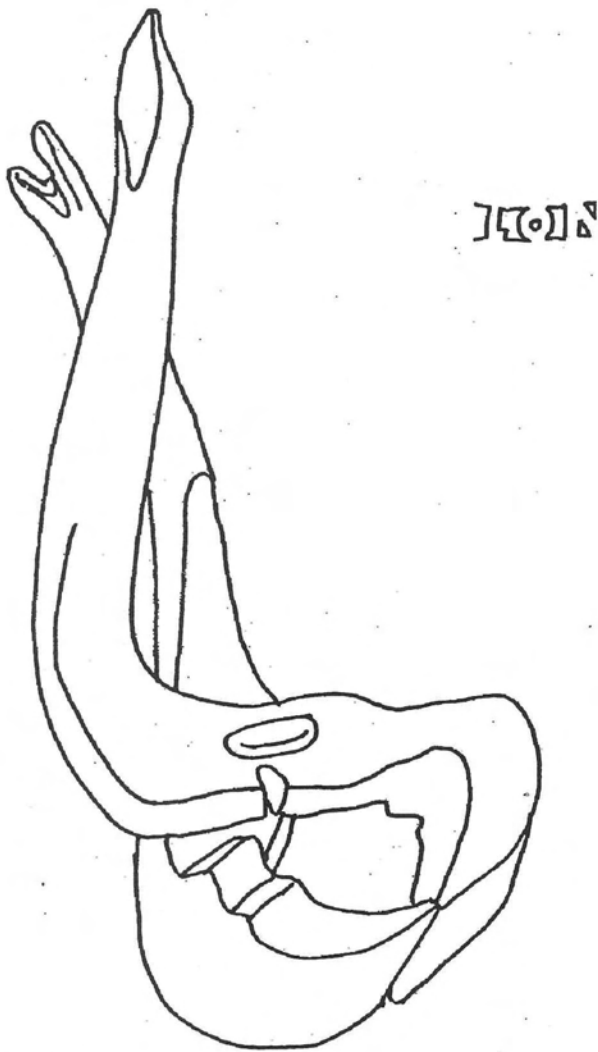
Úgy, ahogy azt Mária gondolta, férje félórás késéssel ment el az Horta-negyedben lévő szerény otthonukból, hogy az aznap esti három kötelezettségének eleget tegyen. Most először fordult elő, majdnem két éve tartó, szabad és harmonikus együttélésük alatt, hogy Mária késett, és a férfi arra gondolt, hogy biztosan a vihar az oka, mely azon a hétvégén az egész vidéket letarolta. Amikor kilépett a lakásból, rátűzött az ajtóra egy cédulát, melyre felírta aznap esti útvonalát.

Az első rendezvényen, melyre csupa kengurunak öltözött gyerek volt, kihagyta a láthatatlan halak lélegzetelállító mutatványát, mert Mária segítsége nélkül nem tudta megcsinálni. A második fellépése egy kilencvenhárom éves öregasszony lakásán volt: az öregasszony azzal büszkélkedett a tolokocsijában, hogy az elmúlt harminc születésnapján mindig más és más bűvészt lépett fel. A férfit úgy nyomasztotta Mária késése, hogy a legegyszerűbb trükköknél sem tudott koncentrálni. A harmadik fellépése ott volt, ahol minden este: a Ramblas egyik zenés kávéházában, ahol most indiszponáltan adta elő a számaikat egy francia turistacsoportnak, mely nem hitte el, amit látott, mert nem volt hajlandó hinni a mágiában. Minden egyes fellépése után hazatelefonált, és egyre reménytelenebbül várta, hogy Mária felvegye a kagylót. Az utolsó után már végképp megijedt, hogy valami baj történt Máriaival.

Ahogy az utcai fellépések céljára átalakított kis teherautójában hazafelé vezetett, elnézte a Paseo de Gracia pálmásorának tündöklő tavaszi pompáját, és borzongva gondolt rá, hogy milyen lenne a város Mária nélkül. Mikor aztán látta, hogy az ajtón még mindig ott van a cédula, már nem reménykedett tovább. Úgy le volt sújtva, hogy elfelejtett enni adni a macskának.

Most jövök rá, ahogy ezt írom, hogy sose tudtam az igazi nevét, mert Barcelonában csak a művésznevén ismertük: Saturnus, a Mágus. Furcsa ember volt, menthetetlenül fél-szeg és bárdolatlan, Mária viszont annál simulékonyabb és szellemesebb volt. Ő vezette Saturnust kézenfogva az embereknek ebben a titokzatos közösségében, ahol senkinek sem jutott volna eszébe, hogy éjjel után bárkit is felhívjon, és a felesége után érdeklődjön. Saturnus megtette ezt, nem sokkal azután, hogy a városba érkezett, és nem szívesen gondolt vissza rá. Úgyhogy aznap éjjel csak Zaragozába telefonált, és onnan egy álmából felkeltett nagymama azt a választ adta, az ijedtség legkisebb jele nélkül, hogy Mária ebéd után indult el tőlük. Hajnal felé aludt el, de csak egy

1994 III 41

órára. Valami mocsaras álma volt, amelyben Mária rongyokban lógó és véres menyasszonyi ruhában jelent meg előtte, és arra az ijesztő bizonyosságra riadt fel álmából, hogy Mária megint magára hagyta, immár örökre, a hatalmas és sivár világban.

Háromszor ment már el így, három férfi mellől, köztük ömellőle is, az elmúlt öt év során. Őt Mexikóvárosban hagyta el, fél évvel a megismerkedésük után, mikor a szerelemtől tébolyultan majdnem belehaltak a boldogságba az Anzures-lakótelep egyik lakásának személyzeti szobájában. Egy reggel, egy bevallhatatlan kihágásokkal töltött éjszaka után, Mária kerekelt oldott. Mindenét ott hagyta, még az előző házasságából származó jegygyűrűjét is, meg egy levelet, amelyben megírta neki, hogy belepusztul ebbe az eszeveszett, viharos szerelembe. Saturnus arra gondolt, hogy az első férjéhez ment vissza, aki a gimnáziumi osztálytársa volt, és titokban házasodtak össze, mivel még kiskorúak voltak, és akit két szerelem nélküli év után egy másik férfi miatt elhagyott. De nem: a szüleihez ment haza, és Saturnus utána ment, hogy bármi áron is, de beszélhessen vele. Könyörgött neki, feltétel nélkül behódolt, mindent megígért, sokkal többet, mint amit hajlandó lett volna teljesíteni, de Mária hajthatatlan volt. – Vannak rövid szerelmek, és vannak hosszú szerelmek – mondta. És könyörtelenül hozzátette: – Ez rövid volt. – A férfi nem tudott

mit tenni, megadta magát. De egy hajnalon, Mindenszentek napjára virradóra, amikor majdnem egy évi elhagyatottság után hazatért elárvult otthonába, ott találta Mariát a nappaliban: a kanapén végigdőlve aludt, narancsvirág-koszorúval a fején, és a szűz menyasszonyok hosszú túllfátylával.

Mária mindent elmondott, úgy, ahogy volt. Új vőlegénye, egy gyermektelen özvegyember, aki konszolidált körülmények közt élt, és aki hajlandónak látszott arra, hogy templomi esküvőn fogadjon neki örök hűséget, akkor hagyta faképnél, amikor ő már ott állt menyasszonyi ruhában az oltár előtt. A szülei úgy döntöttek, hogy csakazértis megtartják a lakodalmat. Ő is belement a játékba. Jól kitáncolta magát, együtt énekelt a mariachikkal, jól beszívott, aztán, a késői megbánás szörnyű gyötrelmei közt, éjfélkor fogta magát, és eljött Saturnushoz.

Saturnus nem volt otthon, de ő megtalálta a lakáskulcsot a folyosón lévő virágcserepben, a szokásos rejtékhelyén. Ezúttal ő volt az, aki feltétel nélkül megadta magát. – És most meddig? – kérdezte a férfi. Ő pedig Vinicius de Moraes egyik verssorával felelt: „A szerelem, amíg tart, örök.” Két év múlva még mindig örök volt.

Mária mintha megkomolyodott volna. Lemondott arról az álmáról, hogy színésznő lesz, és egészen Saturnusnak szentelte magát, mind a bűvészetben, mind pedig az ágyban. Az előző év végén részt vettek egy Perpignanban rendezett bűvészkongresszuson, és visszafele jövet megálltak Barcelonában. Annyira megtetszett neki, hogy nem is mentek tovább; már nyolc hónapja ott voltak, és Saturnus olyan jól keresett, hogy vettek egy lakást a nagyon katalán Horta-negyedben, nagy volt a lárma, és a háznak nem volt portása, de a lakás olyan nagy volt, hogy öt gyerek is vígan elfért volna benne. Ott volt előttük a boldogság, kéznőjűtánsyira, egészen az előző hét végéig, amikor Mária autót bérelt, és azzal, hogy hétfő este hétre hazajön, elment Zaragozába meglátogatni a rokonait. Csütörtök reggel még semmit sem lehetett tudni róla.

A következő hét hétfőjén az autókölcsönző vállalat biztosítója odatelefonált a lakásba, és Mariát kereste. – Nem tudok semmit – mondta Saturnus. – Zaragozában keressék. – És letette a kagylót. Egy hét múlva egy civil rendőr csöngetett be hozzá azzal a hírellel, hogy megtalálták az autót Cádiz mellett, csontig lekopaszta, kilencszáz kilométerre attól a helytől, ahol Mária hagyta. A nyomozó az iránt érdeklődött, hogy Mária tud-e valamit mondani arról, hogyan tűnt el az autója. Saturnus épp a macskát etette, és csak annyi ideig nézett a rendőrré, amíg minden teketória nélkül megmondta neki, hogy kár az időért, mindkettőjüknek, mert a felesége megszökött otthonról, és ő azt nem tudja, hogy kivel, se azt, hogy hova. Ezt olyan határozottan mondta, hogy a nyomozó elszégyellte magát, és elnézést kért a zavarásért. Az ügyet lezárták.

Az a gyanú, hogy Mária újra el fogja hagyni, húsvét hétfőn fogta el Saturnust Cadaquésben, ahová Rosa Regás hívta meg őket vitorlázni. A Maritim-ban ültünk – abban a koszos és népes presszóban, mely a gauche divine gyülekezőhelye volt a frankóizmus alkonyán –, a vasszékekkel körülvett vasasztalok egyikénél, mely körül hatan is nehezen fértünk el, de hűsan ültük körül. Mikor az asztal második dobozból kivette az utolsó szál cigarettát, Mária nem tudott rágyújtani, mert elfogyott a gyufája. Egy vé-

kony, de férfiasán szőrös kar és rajta egy római bronz karkötő előre furakodott az asztal fölé hajló vállak közt, és tüzet adott neki. Mária rá se nézett a fiúra, ahogy megköszönte, de Saturnus, a Mágus megnézte magának. Csontos és szőrtelen arcú kamasz volt, sápadt, mint egy halott, és lófarokba kötött éjfékete haja a derekáig ért. A presszó üvegablakai alig bírtak ellenállni a tavaszi tramontana dühödt rohamainak, de őrajta egy nyers pamutból varrt utcai pizsamaféleség volt, és olyan saru, amelyet a szántóvetők hordanak.

Aztán csak ősz végén találkoztak vele, a La Barceloneta egyik rákvendéglőjében, és ugyanaz a pamut gönc volt rajta, de a lófarok helyett ezúttal hosszú copfot viselt. Úgy köszönt oda mindkettőjüknek, mintha régi barátok volnának, de abból, ahogy megcsókolta Mariát, meg ahogy Mária visszacsókolta őt, Saturnusba belehasított a gyanú, hogy az eltelt idő alatt titokban találkoztak. Néhány nap múlva a házi telefonfüzetükben véletlenül rábukkant egy új névre és egy új telefonszámra, amit Mária írt bele, és a féltékenység könyörtelen tisztánlátása nyomban felfedte előtte, hogy kinek a neve és szarna az. A betolakodó társadalmi prontuariója végleg betett neki: huszonnégy éves, gazdag szülők egyetlen gyermeke, divatcégek kirakatrendezője, akiről azt rebesgették, hogy biszexuális, de azt is mondták róla, és ezt már a tények is alátámasztották, hogy férjes asszonyokat szokott vigasztalni, anyagi ellenszolgáltatásért. De Saturnusnak sikerült megőriznie a hidegvérét, egészen addig az éjszakáig, amikor Mária nem ment haza. Akkor elkezdett mindenfelé telefonálgatni utána, minden nap, először két-három óránként, reggel hattól másnap hajnalig, aztán pedig annyiszor, ahányszor csak telefon akadt a keze ügyébe. Sehol nem vették fel a kagylót, de ettől csak még jobban szenvedett.

A negyedik napon egy andalúz nő vette fel a kagylót, de csak a takarítónő volt. – A fiatalúr elment – mondta, de ez olyan bizonytalanul hangzott, hogy Saturnusnak elborult az agya. Nem tudott ellenállni a kísértésnek, és megkérdezte, hogy nincs-e ott véletlenül Mária kisasszony.

– Itt nem lakik semmiféle Mária – mondta a takarítónő.

– A fiatalúr nőtlen.

– Tudom – mondta Saturnus. – Nem lakik ott, de néha odamegy. Nem?

A takarítónőnek felcsattant a hangja.

– De a kurva életbe, ki beszél

Saturnus letette a kagylót. A nő tagadó válaszában újabb megerősítést látta annak, ami már nem is gyanúként, hanem égető bizonyossággként élt benne. Már nem tudott uralkodni magán. A következő napokban felhívta minden barcelonai ismerősét, ábécé sorrendben. Senki se adott neki igazat, de minden egyes telefonálás egyre mélyebb kétségbeesésbe taszította, mert féltékenységi rohamai már híresek voltak a gauche divine megrögzött éjszakai lumpjai közt, és különféle tréfákkal ugratták a telefonban, hogy gyötörjék. Ekkor jött rá, hogy mennyire egyedül van ebben a gyönyörű, holdkóros és bevehetetlen városban, és hogy sohasem lesz boldog benne. Egy hajnalon, miután enni adott a macskának, megkeményítette a szívét, hogy tovább tudjon élni, és úgy döntött, hogy elfelejti Mariát.

Mária két hónap alatt sem tudott hozzászokni a szanatóriumhoz. Épp csak annyit csipegetett az elébe tett bór-

tönkosztból a deszkaasztalhoz odaláncolt evőeszközökkel, hogy éhez ne haljon, és közben mereven nézte Francisco Franco könyvomatot arcképét, mely a sivár középkori ebédlő faláról tekintett le rájuk. Eleinte nem lehetett rávenni, hogy részt vegyen a közös imádságokon, a roraték, laudák, litániák bárgyú ismételtetésében, meg a többi egyházi szertartáson, melyekre majdnem az egész nap ráment. Arra sem volt hajlandó, hogy az udvaron pelotát játsszon a többiekkel, vagy hogy a varróműhelyben művirágokat készítsen, pedig ezt a foglalatosságot a rabok egy csoportja eszelős szorgalommal üzte. De a harmadik héttől kezdve lassan bekapcsolódott a kolostor életébe. Végül is, mondták az orvosok, mindegyik így kezd, és előbb utóbb mindenki beilleszkedik a közösségbe.

A cigaretta hiánya miatt, amit az első napokban egy felügyelő segítségével sikerült megoldania, mivel méregdrágán tudott venni tőle, újra a kínok kínját állta ki, amikor elfogyott az a kevés pénze, ami vele volt. Aztán újságpapírral sodort cigarettákkal vigasztalódott, amiket néhány társnője gyártott a szemétből kihalászott csikkekből, és dohányzási kényszere ugyanolyan leküzdhetetlen lett, mint az, hogy telefonáljon. Azzal a néhány pesetával, amit aztán művirágkészítéssel keresett, sikerült olykor enyhíteni a kínjain egy rövid időre.

De a legkegyetlenebb az éjszakai magány volt. A hálóterem félhomályában, akárcsak ő, sokan mások is feküdtek ébren, de meg se mertek moccanni, mert az éjszakai felügyelő ott fülelt az ajtó előtt, pedig az láncsal és lakattal le volt zárva. Egy éjjel aztán, amikor végképp eltöltötte a kétségbeesés, Mária halkán, de azért az ágyszomszédja számára hallhatóan megkérdezte:

– Hol vagyunk?

És máris jött a válasz, ágyszomszédjának súlyosan csendő, éber hangján:

– A pokol fenekén.

– Azt mondják, ez itt már a mórok földje – mondta egy hang távolabbról, és az egész hálóteremben hallhatóan. – És biztos igaz, mert nyáron, amikor süt a hold, hallani lehet, ahogy a kutyák a tengert ugatják.

A lánc csikorogva végigszaladt a karikák közt, mint amikor leeresztik egy gálya horgonyát, és kinyílt az ajtó. A cerberus, akin kívül mintha nem is lett volna ott más élőlény a hirtelen beállott csendben, járkálni kezdett fel-alá a hálóteremben. Mária összehúzta magát, és csak ő tudta, miért.

Az éjszakai felügyelő már az első héten minden kertetelés nélkül felszólította, hogy aludjon vele az őrszobán. Rideg, üzleti hangon tette meg az ajánlatát: ha Mária lefekszik vele, kap cigarettát, csokoládét, vagy amit kér. – Mindened meglesz – mondta Mariának remegő hangon. – Mint egy királynőnek. – De mivel Mária visszautasította, más módszerrel próbálkozott. Szerelmes levélkét dugdosott a párnája alá, köntösének zsebébe, a legmeglepőbb helyekre. Olyan szívhez szólóan könyörgött a levelekben, hogy még egy kőszikla is megindult volna tőlük. Akkor, amikor az a hálószobai incidens történt, már több mint egy hónapja úgy látszott, hogy beletörődött a vereségébe.

Mikor már biztos volt benne, hogy mindenki alszik a teremben, odament Mária ágyához, és mindenféle gyengéd malacsgát súgott a fülébe, közben az arcát csókolgatta, az iszonyattól megfeszült nyakát, dermedt karját, ernyedten

heverő lábát. Végül, talán mert azt hitte, hogy Mária nem félelmében, hanem engedékenységből hever olyan bénán, még tovább merészkedett. Mire Mária visszakézből úgy pofonvágtá, hogy rázuhant a szomszéd ágyra. A felügyelő dühöngve tápáskodott fel az ágyról, miközben az álmukból felriasztott betegek rémülten sikongattak körülötte.

– A kurva anyádat – kiabálta. – Addig fogsz itt rohadni velem együtt ebben a disznóólban, amíg majd megesz értem a fene.

Június első vasárnapján hirtelen beköszöntött a nyár, és rendkívüli intézkedéseket kellett foganatosítani, mert a hőségétől fulladozó betegek a szentmise alatt kezdték ledobálni magukról a szitaszövet egyenruhájukat. Mária jót mulatott a pucérra vetkőzött nőkön, akik után úgy futkostak a felügyelők a templom hajóiban, mintha szembe-kötődsit játszanának. A nagy kavarodásban megpróbálta kikerülni az eltévedt ütések, és hogy, hogy nem, egyszer csak ott találta magát egy üres irodában, melyben a telefon szünet nélkül, esedezve csöngetett. Mária egy pillanatig sem habozott, felvette a kagylót, és egy távoli, mosolygós hangot hallott, amely azzal szórakozott, hogy a pontos időt közlő telefonszolgáltatást utánozta:

– Negyvenöt óra, kilencvenkét perc, százhat másodperc.
– Te buzi – mondta Mária.

Letette a kagylót, és közben jót nevetett magában. Már majdnem kiment, amikor rádöbbsent, hogy itt a soha vissza nem térő alkalom, és ő majdnem elszalasztottá. Akkor feltárcsázta a hat számot, olyan gyorsan és olyan izgottan, hogy nem volt benne biztos, valóban a lakását hívta-e. Szívdobogva várt, majd hallotta, hogy kicseng, azon a móhó és szomorú hangon, ahogy szokott, egyszer, kétszer, háromszor, és végül meghallotta élete párjának hangját az általa elhagyott lakásból.

– Tessék.

Mariának meg kellett várnia, hogy a könnyekből összeállt gombóc szorítása enyhüljön a torkán.

– Nyuszikám, életem – sóhajtotta bele a telefonba.

És kitört belőle a zokogás. A vonal másik végén egy kis döbbsent csönd volt, aztán a féltékenységtől felforrósodott hang kiköpte a szavakat.

–Te bűdös kurva!

És letette a kagylót.

Aznap este egy hirtelen kitört dührohamaiban, Mária lekapta az ebédlő faláról a generalisszimusz arcképét, teljes erővel hozzávágta a kertre néző ablak üvegéhez, aztán vérző sebekkel borítva, összeesett. De azért még maradt benne annyi düh, hogy nekiessen az ápolóknak; azok próbálták lefogni, de nem tudták, mindaddig, amíg Mária meg nem pillantotta Herculínát, aki az ajtóban állt, összefonott karokkal, és őt nézte. Akkor megadta magát. De azért mégis elvonszolták a dühöngő örültek részlegébe, ráirányítottak egy gumicsövet, és egy jéghideg vízszugárral harc-képtelenné tették, majd mindkét lábába terpentin injekciót adtak. A terpentin olyan gyulladást okozott, hogy lábra se tudott állni, és ahogy ott feküdt tehetetlenül, arra gondolt, hogy nincs a világon olyan, amit meg ne tenne, csak hogy kiszabaduljon ebből a pokolból. Egy hét múlva, amikor visszamehetett a közös hálóterembe, felkelt az ágyából, lábujjhegyen odament az éjszakai felügyelő cellájához, és bekopogott.

Az ár, amit Mária önmagáért megszabott, az volt, hogy az éjszakai felügyelő vigyen el egy üzenetet a férjének. A felügyelő belement, azzal a kikötéssel, hogy a megállapodásuknak teljes titokban kell maradnia. És megfellebbezhetetlen mutatóujját Mariára szegezte.

– Ha bármikor is kitudódik, meghalsz.

Így aztán Saturnus, a Mágus, a következő szombaton elment a női elmeegógyintézetbe kis cirkuszi teherautóján, melyet kellőképpen feldíszített arra az ünnepi alkalomra, hogy Mariát hazaviszi rajta. Az igazgató személyesen fogadta az irodájában, mely olyan tiszta volt, és olyan kínos rend uralkodott benne, mint egy hadihajón, és szeretetlenségesen beszámolt neki a felesége állapotáról. Senki se tudta, hogy Mária honnan került oda, se azt, hogy hogyan és mikor, mivel az első adat, ami az érkezésére utalt, a hivatalos felvételi lapja volt, amit ő maga diktált le, amikor megvizsgálta. Még ugyanazon a napon megpróbáltak nyomozni utána, de hiába. Mindenesetre, az igazgatót az nyugtalanította a legjobban, hogy Saturnus honnan tudta meg a felesége tartózkodási helyét. Saturnus nem árulta el a felügyelőt.

– A biztosító társaságtól tudom, akik az autóval foglalkoznak – mondta.

Az igazgató helyeslően bólintott, – Fogalmam sincs, hogy lehet az, hogy a biztosító társaságok mindent tudnak – mondta. Ránézett a beteglapra, mely aszkétikus íróasztalán hevert előtte, és így összegezte a látottakat:

– Annyi biztos, hogy nagyon rossz állapotban van.

Készségesen megadta az engedélyt, hogy Saturnus a kellő óvintézkedések megtétele után beszélhessen Máriaival, amennyiben megígéri, hogy mindenben követi az ő előírásait. Különösen abban, ahogyan Mariával bánni kell, ha nem akarják, hogy dühöngeni kezdjen, ahogy az utóbbi időben egyre gyakrabban szokott, és egyre veszélyesebb formában.

– Különös – mondta Saturnus. – Mindig is indulatos volt, de uralkodott magán.

Az orvos felöltötte tudományos arckifejezését. – Vannak olyan viselkedésformák, amelyek sok éven át lappanganak, aztán egyszer csak kitörnek a betegen – mondta. – Mindenesetre jó, hogy épp ide került, mert mi az olyan esetek specialistái vagyunk, amelyekhez kemény kéz kell. – Végül megemlítette, hogy Mariának van egy furcsa kényszere: folyton telefonálni akar.

– Kapja el a labdát – mondta.

– Doktor úr, legyen nyugodt – mondta Saturnus felcsillanó szemmel. – Ehhez aztán értek.

A terem, ahol a látogatókat fogadták, a hajdani kolostor fogadószobája volt: afféle átmenet a börtön és a gyóntató helyiség között. Saturnus belépése nem váltott ki olyan kirobbanó örömet, amilyen mindketten várhattak volna. Mária ott állt a terem közepén, egy kis asztal és két szék meg egy üres váza előtt. Látszott rajta, hogy útra készen áll, sirmalmas eperszínű kabátjában és valami rettenetes cipőben, amivel valaki megkönyörült rajta. A terem egyik sarkában, szinte láthatatlanul, ott áll Herculina, összefonott karokkal. Mária meg sem mozdult, amikor meglátta a terembe belépő férjét, és semmiféle felindulás nem ült ki arcára, melyen még ott voltak az üvegszilánkok által okozott hegek. Csak amolyan szokványos módon arcon csókolták egymást.

– Hogy vagy? – kérdezte Saturnus.

– Boldog vagyok, hogy végre eljöttél, nyuszikám – mondta Mária. – Ez maga volt a halál.

Nem volt rá idő, hogy leüljenek, Mária a zokogástól fuldokolva elmesélte, hogy milyen sanyarú élete volt a kolostorban, milyen kegyetlenül bántak vele a felügyelők, milyen pocskék, kutyának való ételeket kapott, milyen végtelenül hosszúak voltak az éjszakák, amikor a rettegéstől le sem hunyta a szemét.

– Már nem tudom, hány napja vagyok itt, vagy hány hónapja, vagy hány éve, csak azt tudom, hogy minden egyes nap rosszabb volt az előző napnál – mondta, és nagyot sóhajtott: – Azt hiszem, már soha nem leszek az, aki voltam.

– Most már ennek az egésznek vége – mondta a férfi, és ujjainak begyével megcirógatta a Mária arcán lévő friss hegeket. – Ezentúl minden szombaton eljövök hozzád. Vagy még többször, ha az igazgató úr megengedi. Meglátod, minden rendbe jön.

Mária rémült szemekkel meredt rá. Saturnus minden büvészi ékesszólását latba vetette. Elmondta neki a nagy hazugságok gyermekes hangján annak a prognózisnak a szelídített változatát, amit az orvostól hallott. – Egy szó, mint száz – tette hozzá –, még néhány nap, és teljesen rendbe jössz. – Mária ráébredt az igazságra.

– Az Istenért, nyuszikám! – mondta döbbenet. – Ne mondd már azt, hogy te is azt hiszed, bolond vagyok!

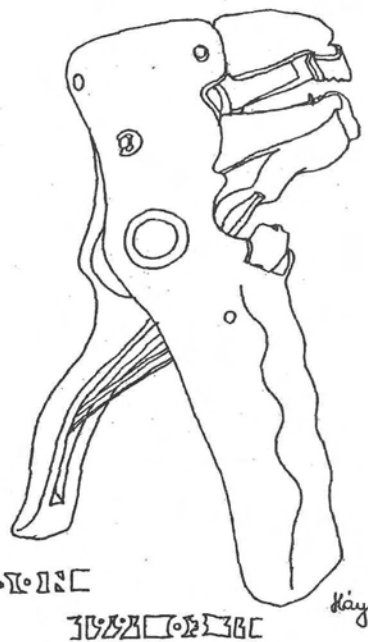
– Ugyan már! – mondta Saturnus, és megpróbált mosolyogni hozzá. – Csak arról van szó, hogy mindenkinek sokkal jobb lesz, ha itt maradsz még egy kicsit. Persze, jobb körülmények között.

– De hát mondtam neked, hogy csak azért jöttem ide, mert telefonálni akartam! – mondta Mária.

Saturnus nem tudta, hogyan reagáljon erre a félelmetes rögeszmére. Ránézett Herculinára. Herculina felhasználta az alkalmat, és rámutatott a karórájára, jelezvén, hogy letelt az idő, be kell fejezni a látogatást. Mária megérezte a jelbeszédet, hátra fordult, és látta, hogy Herculina ugrásra készen áll, hogy a következő pillanatban rávesse magát. Akkor sikoltozni kezdett, mint egy igazi bolond, és belecsipmaszkodott a férje nyakába. Saturnus a lehető leggyöngédebben lefejtette magáról, és átengedte Herculinának, aki hátulról ráugrott. Mielőtt még Mária bármit is tehetett volna, bal kézzel hátracsavarta a karját, a másik karjával pedig, mint egy vasrúddal, körülfogta Mária nyakát, és odakiáltott Saturnusnak, a Mágusnak: – Menjen ki!

Saturnus rémülten szaladt ki a helyiségből.

De azért a következő szombaton, mire már az ijedtséget kiheverte, újra megjelent a szanatóriumban, a macskával együtt, amely ugyanabban az öltözetben volt, mint ő: a nagy Leotard piros-sárga trikójában, cilinderben és egy olyan köpenyben, mely úgy lebegte körül, hogy akár el is repülhetett volna benne. A kis búcsújáró teherautóval behajtott egészen a kolostor kerengőjébe, és ott egy majdnem három órán át tartó, csodálatos műsort adott elő, melyet a kolostor foglyai az erkélyekről élveztek végig, összevissza kurjongatva, és a legrosszabb pillanatokban tapsolva bele. Mind ott voltak, csak Mária nem: nemcsak hogy nem volt hajlandó fogadni a férjét, hanem még az erkélyre se ment ki, hogy lássa. Saturnus ezt halálos sértésnek tekintette.

– Tipikus reakció – vigasztalta az igazgató. – Majd elmúlik.

De nem múlt el soha. Saturnus még jónéhányszor megpróbálkozott vele, hogy Mariát lássa, aztán minden lehetlent elkövetett, hogy Mária hajlandó legyen átvenni egy levelet, de hiába. Négyszer küldte vissza fölbontatlanul és egy árva szó nélkül. Saturnus nem próbálkozott tovább, de a kórház portáján továbbra is leadta számára a cigaretta adagokat, bár azt sem tudta, megkapja-e egyáltalán, aztán a valóság maga alá temette Saturnust.

Többé nem lehetett hallani róla – csak annyit, hogy újra megnősült, és visszatért a hazájába. Mielőtt elment Barcelonából, odaadta az éhségtől félholt macskát egy kis novíciának, akibe belebotlott, a novícia arra is vállalkozott, hogy a cigaretta-utánpótlást rendszeresen eljuttatja Mária-nak. De neki is nyoma veszett. Rosa Regás emlékezett rá, hogy egyszer összefutott vele a Corte Inglésben, úgy tizenkét éve: kopaszra volt nyírva a feje, és valami keleti szekta narancssárga lebernyegét viselte, ráadásul akkora volt a hasa, hogy látszott rajta, mindjárt lebabázik. A novícia elmesélte neki, hogy amikor csak tudta, elvitte a cigarettát Mária-nak, és más dolgokat is beszerzett neki, pedig nem is volt megbeszélve, mígnem egyszer a kórháznak csak a romjait találta: a kórházat, mely azokra az áldatlan időkre emlékeztetett, lebontották. Mária egészen normálisnak hatott, amikor utoljára találkoztak, kissé el volt hívva, és látszott rajta, hogy megszerette a kolostor békés nyugalalmát. Azon a napon a macskát is elvitte neki, mert elfogyott a pénz, amit Saturnus adott az etetésére.

Székács Vera fordítása

Gabriel García Márquez e számunkban és a Cigányfürő ez évi 3., 4. számában közölt írásai a *Tizenkét vándor novella* című elbeszéléskötetből valók, mely Székács Vera fordításában 1996. végén jelenik meg a Pesti Szalon könyvkiadónál.

